

16. december 2019

J. nr. 00.17.00A30-0002

Referat fra møde i Grønt Dialogforum den 9. september 2019

Deltagere: Leif Olsen (NMU), Ole Rødvig (NMU), Karen Nørregaard (Bornholmske Borgerforeningers Samvirke), Jens S. Koefoed (Bornholms Landbrug), Kurt Jensen (Friluftsrådet), Poul Veise (Danmarks Naturforeningsforening), Kåre Kristiansen (Dansk Ornitologisk Forening), Mogens Ellebye (Danmarks Jægerforbund), Hans Jørgen Jensen (LAG Bornholm), Elisabeth Falk (Foreningen Bornholm), Simon Rømer (Danmarks Sportsfiskerforbund), Cæsar Funch Jensen (BOFA), Hans Henrik Ipsen (Bornholms Energi & Forsyning), Søren Friese (Naturstyrelsen Bornholm), Anka Nordvig Sonne (RIS), Ole Holm Pedersen (NMF), Michael Brandt-Bernbom (NMF), Ilsebil Hansen (NMF) og Katrine Høst (NMF).

Afbud/ikke mødt: Niclas Fick (NMU), Pernille Lydolph (Destination Bornholm), Finn Ole Nielsen (Bornholms Museum), Lena Schenk (RIS), Steffen A. Jørgensen (Skovdyrkerne), Peter Haase (Bornholms Naturhistoriske Forening) og John Jespersen (Bornholms Miljø- og Energiforening)

Forkortelse:

NMU: Natur- og Miljøudvalget

NMF: Center for Natur, Miljø og Fritid

RIS: Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat

Referent:

Katrine Høst (NMF)

Punkterne er inddelt i:

B = beslutnings- eller godkendelsespunkt

O = orienteringspunkt

D = drøftelse

1. Godkendelse af dagsorden (B)

Dagsorden blev godkendt uden bemærkninger.

2. Godkendelse af referat fra møde den 18. marts 2019 (B)

Referatet blev godkendt uden bemærkninger.

3. Orientering om strategi for kommuneplan 2020 (O og D)

Anka Nordvig Sonne (RIS) orienterede om status for strategien for kommuneplan 2020. Strategien beskæftiger sig med tre overordnede temaer: 1) udviklingsområder, 2) natur, miljø og klima og 3) sommerhuse. Strategien har været i høring til og med den 29. august 2019. De indkomne høringsvar skal nu behandles i administrationen. Herefter følger en proces med politisk godkendelse af strategien eventuelt med ændringer som følge af høringsvar.

4. Orientering om forslag til kommuneplantemaerne skovrejsning, landskab og Grønt Danmarkskort (O og D)

Anka Nordvig Sonne (RIS) orienterede om, at arbejdet med kommuneplan 2020 er i gang. Kommuneplanen skal vedtages i 2020. Den forventede tidsplan er, at forslag til kommuneplan 2020 kan sendes i høring i juni 2020, og at den endelige vedtagelse kan finde sted i december 2020.

Som led i udarbejdelsen af forslag til kommuneplan 2020 præsenteres de politiske udvalg for en række temaer, som skal revideres. Bl.a. er Natur- og Miljøudvalget på møde den 27. august blevet præsenteret for kommuneplantemaerne Grønt Danmarkskort, landskab og skovrejsning. I dagsordenspunkterne til Natur- og Miljøudvalgets møde indgår en beskrivelse af hvert af de tre temaer. Referatet med dagsordenspunkter og bilag kan ses på regionskommunens hjemmeside www.brk.dk under fanen 'Indflydelse & Politik'.

Der er på nuværende tidspunkt tale om forslag til udpegninger på kort. Der skal arbejdes videre med, tilknyttede forslag til retningslinjer for temaerne.

Katrine Høst (NMF) orienterede om arbejdet med kommuneplantemaet Grønt Danmarkskort, Ilsebil Hansen (NMF) orienterede om arbejdet med kommuneplantemaet landskab og Anka Nordvig Sonne orienterede om arbejdet med kommuneplantemaet skovrejsning.

Der var efterfølgende spørgsmål og bemærkninger til temaet vedrørende skovrejsning.

- Det blev bemærket, at skovrejsningstemaet bør gennemgås i forhold til potentielle naturområder, bl.a. lavbundsområder.
- Der var et ønske om at få udsendt link til tilskudsordninger for privat skovrejsning (dette er efterfølgende udsendt i separat mail). Linket er også her: <https://lbst.dk/tilskudsguide/tilskud-til-privat-skovrejsning/>
- Det blev drøftet, om der er lavet en status på, hvordan forsyningen med flis er på Bornholm, og om øen er selvforsynende. Faktum er, at Bornholm ikke er selvforsynende. Det blev nævnt, at Skovdyrkerne nok tidligere har lavet en opgørelse. Ole Holm Pedersen redegjorde for, at vedvæksten i de kommunale skove er større end hugsten. Det blev også nævnt, at der tidligere har været afholdt møder omkring den bornholmske skovdrift bl.a. med dette fokus. Det blev nævnt, at tidligere viceborgmester Anne Thomas på et sådant møde havde tilkendegivet, at hun ville understøtte en undersøgelse – der var dog uenighed om, hvorvidt det var en opgørelse vedr. flisproduktionen eller om det var en kortlægning af private skove ift. biologiske værdi.
- Poul Veise/DN nævnte, at Miljøstyrelsen har kortlagt biologisk værdifulde skove på statslige arealer, og det var meningen, at kortlægningen skulle have fortsat på private arealer, men at

ordningen blev stoppet. DN er i gang med at se på, om man skal bede miljøministeren tage det op igen.

- Det blev drøftet, at det kan diskuteres, hvad skovrejsning på Bornholm skal bruges til – om det eksempelvis skal beskytte vandmiljø, eller om der kan være behov for at rejse mere skov til produktion og måske tænke det ind i energistrategi.
- Det blev bemærket, at man også bør overveje, hvor meget skov, der er brug for at rejse. Kurt Jensen/Friluftsrådet nævnte, at Friluftsrådet har en målsætning om 25 % skov, og det har Bornholm næsten, så man skal også huske at overveje, om der er andre værdier.

5. Orientering om biodiversitetspuljen (O)

Ole Holm Pedersen (NMF) orienterede om status for arbejdet med kommunens biodiversitetspulje. Der er ca. 600.000 kroner i puljen årligt. Der er kommet ansøgninger ind fra ca. 60 ansøgere til puljen i 2019. Nogle af disse med flere end et projekt. De ansøgte projekter er blevet gennemgået og prioriteret i forhold til, hvor det vurderes, at der kan opnås mest natur for pengene. Der er prioriteret åbning af to vandløb, indhegning af et overdrev, og oprensning eller nygravning af ca. 30-35 vandhuller.

Det vides ikke før efter budgetforhandlingerne, om der er penge i puljen til næste år. Hvis puljen fortsætter, forventes det at fortsætte med samme type prioritering af projekter.

6. Slåningspraksis for grøftekanter i relation til nyt udbud (O og D)

Katrine Høst orienterede om, at grøftekantsslåningen skal sendes i udbud igen for perioden 2020-2025. Bornholms Regionskommune har en eksisterende plan for biologiske hensyn ved slåning af grøftekanter, og i forbindelse med det nye udbud er man i gang med at se på, om der er behov for at revidere slåningspraksis.

- Kåre Kristiansen/DOF bemærkede, at fokus på grøftekanterne bør gøres bredere, så det ikke blot omfatter slåningen men også, om der i forbindelse med markdrift pløjes for tæt på og spredes gødning ud på grøftekanten, og hvordan dette håndhæves. Endvidere bemærkede Kåre, at der i planen står noget om handelsgødning, men at der også burde stå noget om husdyrgødning. Michael Brandt- Bernbom (NMF) orienterede om, at kommunen er i dialog med DN og Bornholms Landbrug & Fødevarer om, hvorledes grøftekanter sikres, så både vej og biodiversitet tænkes i sammenhæng med landbrugsdriften.
- Kåre Kristiansen/DOF bemærkede, at de gerne vil have et bud på, hvad det vil koste at fjerne det afslåede materiale, da dette vil kunne gavne naturkvaliteten især på næringsfattige arealer.
- Jens Koefoed/Bornholms Landbrug & Fødevarer bemærkede, at man skal være opmærksom på, at jo mere differentierede krav, der stilles i et udbud, jo dyrere bliver det. Endvidere bemærkede han, at trafik hensyn er vigtige, at oprensning af grøfter i grøftekanter også skal passes, og at kommunen også har træer, der skal klippes i forbindelse med vejen.

7. Helikopterflyvninger over Bornholm (D)

Kåre Kristiansen/DOF havde foreslået punktet til dagsordenen og begrundede dette med, at helikopterflyvningen efter DOF-Bornholm og DN-Bornholms vurdering dels genererer fugle ved start og landing i Snogebæk og dels generelt giver en stor støjforurening. De to foreninger har indsendt en konkret henvendelse til Bornholms Regionskommune vedr. påvirkningen af fuglene i Snogebæk. Gudhjem By- og Mindeforening har indsendt en henvendelse til både Bornholms Regionskommune og Trafik- Bygge- og Boligstyrelsen vedr. helikopterflyvninger.

Michael Brandt-Bernbom og Katrine Høst orienterede om myndighedsbehandlingen ifm. helikopterflyvninger:

Helikopterrundflyvninger fra midlertidige helikopterlandingspladser skal i henhold til Lov om luftfart anmeldes til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen og til kommunen. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen er myndighed for så vidt angår overflyvninger, flyvehøjder m.m. og vurderer, om arrangementet giver anledning til krav i relation til luftfartslovgivningen. Kommunen har mulighed for at regulere beflyvningen af landingspladserne efter miljøbeskyttelseslovens § 42. Kommunernes regulering kan blandt andet omfatte støj i forbindelse med start og landing, antal operationer og tidsmæssige begrænsninger. Kommunen er desuden høringspart i forbindelse med Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens administration. Styrelsen kan på kommunens foranledning indarbejde vilkår i dispensationen. Kommunen kan ikke nedlægge forbud mod beflyvning af private arealer med mindre, at det i henhold til anden lovgivning ikke kan tillades.

Skyfox har i 2019 fået tilladelse fra Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen til at beflyve fem lokaliteter på Bornholm i perioden 1. juli til 2. august i tidsrummet kl. 10-17.30 – 5 dage på hver lokalitet – i praksis én dag ugentligt hvert sted.

Bornholms Regionskommune har ikke haft bemærkninger til de lokaliteter som er valgt – nemlig Teknisk Samling ved Allinge (privat område) – Hasle Havn (kommunalt ejet område) – Snogebæk Havn (privat havn) – Baltic Seaglass (privat område) – Nexø Havn (privat havn). Det har været kommunens vurdering, at med én dag ugentligt hvert sted i pågældende periode og det antal flyvninger, der er lagt op til i anmeldelsen, vil aktiviteten ikke påføre omgivelserne væsentlige gener, og derfor har kommunen ikke haft bemærkninger for så vidt angår støj.

Skyfox har fløjet på Bornholm i ca. 10 år. Der har typisk været 2-5 henvendelser om året til kommunen vedr. flyvninger. Det er første år, der er kommet henvendelser fra foreninger.

Leif Olsen ønsker ved en eventuel kommende anmeldelse af helikopterflyvning til sæsonen i 2020, at Natur- og Miljøudvalget bliver orienteret om dette.

- 8. Forslag om at Bornholms Regionskommune melder sig til Gifffri have og Vild med Vilje (D)**
DN-Bornholm havde bedt om at få punktet på dagsordenen med ønske om, at forslaget kunne drøftes på møde i Grønt Dialogforum.

Der kan læses om de to kampagner på henholdsvis <https://www.gifffri-have.dk/stot-gifffri-have/giffrie-kommuner/> og <http://www.vildmedvilje.dk/kommune/>

Det blev drøftet, at kommunen allerede gør noget, men at man måske kan inddrage flere arealer. Det blev nævnet, at der er en signalværdi i at gå med i sådanne kampagner, hvor kommunen kan gå forrest og formidle budskabet.

Leif Olsen vil tage forslagene med og forelægge dem for Natur- og Miljøudvalget.

9. Eventuelt

Karen Nørregaard/Bornholmske Borgerforeningers Samvirke orienterede om, at man i samarbejde med 'Spør i Landskabet' har fået lavet et nyt spor omkring Listed med tilhørende vandretursfolder.

Jens Koefoed/Bornholms Landbrug & Fødevarer bemærkede, at han var blevet bekendt med, at kommunen har sat fokus på rotter i forbindelse med vildtfoderpladser. Michael Brandt-Bernbom/NMF orienterede om, at kommunen fra foråret 2019 har kørt en kampagne i forbindelse med vildtfodring for at minimere spild af foder, der tiltrækker rotter.

Jens Koefoed/Bornholms Landbrug & Fødevarer gjorde opmærksom på, at i Polen har en kloakledning fra hovedstaden Warsawa løbet direkte i Wisla-flod og videre ude i Østersøen i en hel uge i begyndelsen af september. Jens mener, at de miljømæssige konsekvenser for fisk, bundforhold og dyreliv på det kraftigste bør kommenteres over for myndighederne i Polen; en henvendelse fra BRK ved borgmesteren til vores miljøminister, den politiske vej, var på sin plads. Et forslag kunne være, at Polen, i forbindelse med næste fiskeriforhandling omkring fiskekvoter, mister fiskemængder, som overføres til de øvrige lande, som ikke sviner Østersøen til.

Venlig hilsen

Katrine Høst
Landskabsforvalter